

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

2148

Vragen van het lid **Lucas** (VVD) aan de Ministers van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en de Staatssecretaris van Financiën over *het nieuwsbericht «Zelfstandigen niet voor de klas»* (ingezonden 16 april 2014).

Antwoord van Minister **Bussemaker** (Onderwijs, Cultuur en Wetenschap) mede namens de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en de Staatssecretaris van Financiën (ontvangen 6 juni 2014). Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2013–2014, nr. 2148

Vraag 1

Heeft u kennisgenomen van het nieuwsbericht «Zelfstandigen niet voor de klas»?¹

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Hoe bepaalt de Belastingdienst wie er in het onderwijs wel en wie niet als zelfstandige wordt beschouwd?

Antwoord 2

De Belastingdienst bepaalt in het onderwijs – net als in andere branches – aan de hand van wet- en regelgeving en jurisprudentie hoe een arbeidsrelatie in fiscale zin kwalificeert. Hierbij is steeds een afweging van alle feiten en omstandigheden van het individuele geval nodig. Hierdoor is het moeilijk om in algemene zin te zeggen wanneer iemand als zelfstandige wordt beschouwd. Wel zijn enkele kenmerkende elementen te benoemen die telkens worden meegewogen. Aandachtspunten in het onderwijs zijn onder andere zaken als: de mate waarin de instelling bevoegd is om opdrachten en aanwijzingen te verstrekken, de vrijheid die de docent heeft om zonder toestemming van de onderwijsinstelling het werk door iemand anders te laten uitvoeren, het al dan niet incidentele karakter van de werkzaamheden bij de betreffende instelling en de mate waarin de docent de lesinhoud en lestijden bepaalt. De grens tussen zelfstandige arbeid en werknemerschap kan soms diffuus zijn, zoals ook reeds aangegeven in de brief van de

¹ <http://m.nos.nl/artikel/631626>

Staatssecretaris van Financiën van 17 september 2012². Een afweging van feiten en omstandigheden in het individuele geval is daarom doorslaggevend.

Vraag 3

Klopt het dat de Belastingdienst het ondernemerschap van zzp'ers³ in het onderwijs actief in twijfel trekt? Zo ja, wat is de reden daarvan? Op welke manier wordt dat landelijk aangepakt? Wat zijn de effecten van deze maatregel op het curriculum van de verschillende (beroepsgerichte) hbo-opleidingen en hoe vallen deze effecten te rijmen met de noodzaak van een zo goed mogelijke aansluiting tussen het onderwijs en de arbeidsmarkt?

Antwoord 3

De Belastingdienst is voortdurend in gesprek met opdrachtgevers en hun belangenorganisaties over de vraag wanneer zzp'ers aan de criteria voor zzp'erschap voldoen. Dit gebeurt in het onderwijs, maar bijvoorbeeld ook in de zorg, de bouw en de transportsector. De Belastingdienst heeft de onderwijskoepels om medewerking gevraagd bij het inventariseren en fiscaal duiden van arbeidsrelaties in het onderwijs. Aanleiding is de voorziene introductie van een nieuw (digitaal) toetsingskader voor het doorlopen van een VAR-aanvraag per 1 januari 2015. Het overleg met de Belastingdienst beoogt landelijk geldende criteria op te leveren, die duidelijk laten zien wanneer een arbeidsrelatie kwalificeert als een opdrachtgever-opdrachtnemerrelatie (als tegenhanger van een werkgever-werknemerrelatie). Voordeel voor onderwijsinstellingen is dat ze daaraan zekerheid kunnen ontnemen.

De effecten van de maatregel op het curriculum kunnen nog niet worden overzien zolang er nog geen duidelijkheid is over de uitkomst van het overleg tussen de Belastingdienst en de vertegenwoordigers van de onderwijsbranche. De kamer zal als er noemenswaardige ontwikkelingen zijn voor het zomerreces geïnformeerd worden.

Vraag 4

Klopt het dat de Belastingdienst per regio kan bepalen of ze het ondernemerschap van zzp'ers in het onderwijs in twijfel trekt? Zo ja, gebeurt dit ook? In hoeverre vindt u dat de Belastingdienst daar op nationaal niveau één lijn in moet trekken, zodat de aanpak in alle regio's gelijk is?

Antwoord 4

Nee. Wet- en regelgeving op het gebied van ondernemerschap en op het gebied van de dienstbetrekking zijn duidelijk en geldt ongeacht de regio of branche. Het overleg tussen de Belastingdienst en de onderwijskoepels is erop gericht om duidelijkheid te geven over de fiscale kwalificatie van arbeidsrelaties die in de verschillende vormen van onderwijs voorkomen. Daarnaast worden voorlichtingsrondes georganiseerd voor onderwijsinstellingen, die regionaal plaatsvinden. In deze voorlichtingsrondes worden geen andere zaken uitgedragen dan landelijke uitgangspunten op het gebied van ondernemerschap en dienstbetrekking.

Vraag 5

Deelt u de mening dat schijnconstructies aangepakt moeten worden, maar dat vrijwillige zelfstandigheid gewaarborgd moet blijven? Deelt u de mening dat niet alle zelfstandigen «schijnzelfstandigen» zijn? Zo ja, in hoeverre is de aanpak van deze «schijnzelfstandigen» een bedreiging voor de werkgelegenheid?

Antwoord 5

Ja, ik deel de mening dat schijnconstructies aangepakt moeten worden. Van schijnzelfstandigheid is sprake wanneer de arbeid formeel verricht wordt als zelfstandige, terwijl er op grond van feiten en omstandigheden sprake is van werknemerschap. Uiteraard zijn niet alle zelfstandigen schijnzelfstandigen. Mensen die in overeenstemming met de wet- en regelgeving als zelfstandige

² Kamerstukken II, 2012/13, 31 311, nr. 91

³ zzp'er: zelfstandige zonder personeel

werken moeten hun werk kunnen blijven doen en worden ook niet geraakt door de handhaving op schijnzelfstandigheid.

Vraag 6

Deelt u de mening dat het niet zo zou moeten zijn dat er, door het trekken van een bureaucratische grens, straks geen les meer gegeven wordt door zzp'ers met praktijkkennis die voor veel leerlingen van grote toegevoegde waarde is? Zo nee, waarom niet? Zo ja, hoe verhoudt dit zich dan met het handelen van de Belastingdienst waarover het bovengenoemde artikel bericht?

Antwoord 6

De vraag of iemand al dan niet ondernemer is wordt beantwoord aan de hand van wet- en regelgeving. Van een bureaucratische grens is dan ook geen sprake, wel van een wettelijke in de jurisprudentie nader vormgegeven grens. Indien een arbeidsrelatie van iemand die zijn praktijkkennis overdraagt zo wordt vormgegeven dat sprake is van een dienstbetrekking dient de Belastingdienst die wettelijke grens te handhaven. Dit staat volledig los van de vraag of het overdragen van praktijkkennis voor veel leerlingen van grote toegevoegde waarde is, wat ik volledig onderschrijf.

Vraag 7

Deelt u de mening dat zzp'ers juist van toegevoegde waarde zijn voor het onderwijs doordat ze als werknemers flexibel zijn en onderwijs beter laten aansluiten op de praktijk, omdat ze met één been in het onderwijs en met één been in de praktijk staan?

Antwoord 7

Ja, ik ben van mening dat inbreng vanuit de beroepspraktijk van grote waarde is voor het onderwijs juist vanwege de combinatie kennis en praktijk. Er is een groep docenten te onderscheiden die eerst en vooral beroepsbeoefenaar is en die vandaaruit een onmisbare bijdrage leveren aan de praktijkcomponent van het onderwijs. Indien wordt voldaan aan de criteria voor ondernemerschap dan kunnen zij als zelfstandige binnen het onderwijsveld werkzaam blijven.